

Otázka: Politologická charakteristika ČR

Předmět: Společenské vědy, Politologie

Přidal(a): Hrusinska

Uvedené údaje, především jména aktuálních politiků platí pro rok 2023

Charakteristika ČR

- ČR je svrchovaný stát
- Demokratický stát-veškerá moc je koncentrována do rukou lidu
- Parlamentní republika
- V čele je prezident: **Petr Pavel**
- Nejvyšší normativně právní akt je **Ústava ČR a všechny ústavní zákony**
- Součástí Ústavy je Listina základních lidských práv svobod
- Samostatně vznikla 1. ledna 1993
- Nejvyšší normativně právní akt ČR: Ústava
- Součástí Ústavy je Listina základních lidských práv svobod

Struktura současné ústavy ČR

- Hlava první - Základní ustanovení
- Hlava druhá - Moc zákonodárná
- Hlava třetí - Moc výkonná
- Hlava čtvrtá - Moc soudní
- Hlava pátá - NKÚ (Nejvyšší kontrolní úřad)
- Hlava šestá - ČNB (Česká národní banka)
- Hlava sedmá - Územní samospráva (co jsou kraje,

- jaké je území ČR, co jsou okresy, kdo jakou část
- ČR zastupuje)
- Hlava osmá – přechodná a závěrečná ustanovení

Státní moc ČR

- Je rozdělena na 3 části – zákonodárná, výkonná a soudní
- Její části se navzájem doplňují a vyvažují – nikdo nemá neomezenou moc

Složky státní moci

- Vzájemně se vyvažují a omezují
- Zákonodárná (legislativa) – schvalování zákonů – parlamentem
- Moc výkonná (exekutiva) – řídí státní správu – vláda a hlava státu
- Moc soudní (judikatura-jurisdikce) – kontrola dodržování zákonů – nezávislé soudy

a) Zákonodárná

- Je tvořena Parlamentem se dvěma komorami (horní – senát a dolní – poslanecká sněmovna) a je sepsána v druhé hlavě ústavy. Hlavní pravomoci parlamentu (schvalování a navrhování zákonů, rozhodování o vyhlášení válečného stavu, vydávání souhlasu s certifikací mezinárodních smluv, rozhodují o vyslání ozbrojených sil z ČR do jiných států, Rozhodují o pobytu ozbrojených sil na území ČR,..)

Senát

- 81 senátorů volených na 6 let od 40 let
- Jedna třetina se obnovuje a volí každé dva roky
- Předseda senátu je volen senátory (Miloš Vystrčil)
- Předseda senátu vyhlašuje termín voleb prezidenta ČR
- **Význam:** podíl na legislativním procesu (právo zamítnout nebo změnit návrh zákona). Také mohou obvinít prezidenta z velezrady. Při rozpuštění PS přijímá senát zákonná opatření, které normálně schvaluje PS

- **Pravomoc:** Projednávání zákonů podstoupené od poslanecké sněmovny (může je schválit, zamítnout, vrátit s pozměňovacími návrhy, nevyjádřit se)

Poslanecká sněmovna

- Má 200 poslanců volené na 4 roky od 21 let
- Prezident povolává zasedání poslanecké sněmovny
- Předseda a předsedkyně-Markéta Pekarová Adamová
- **Význam:** přijímají zákony a kontrolují vládu □ Pokud poslanecká sněmovna vysloví nedůvěru ve vládu-vláda musí podat demisi
- **Pravomoc:** kontroluje vládu-dává jí důvěru nebo nedůvěru (Pokud poslanecká sněmovna vysloví nedůvěru ve vládu-vláda musí podat demisi)

b) Výkonná

- Tvoří ji prezident a vláda ČR-je to nejvyšší hlava výkonné moci ve státě. Je sepsána ve třetí hlavě Ústavy Hlava státu je prezident, který je neodvolatelný a zastupuje náš stát navenek. Je volen na 5 let a své funkce se může vzdát. Může odvolávat členy vlády, rozpustit PS, sjednává mezinárodní smlouvy.
- **Význam výkonné m.:** Navrhuje zákony, spravuje stát podle platných zákonů, sestavuje státní rozpočet, daně, podílí se na legislativním procesu,..
- Aby **vláda** mohla fungovat, je potřeba získat 101 poslanců
- **Skládá se z:**
  - **Premiéra** - Petr Fiala - řídí vládu a je volen prezidentem podle návrhů ostatních ministrů a
  - **Ministrů** - zastupují různé oblasti (zdravotnictví, školství, finance,..)

c) Soudní

- Je sepsána ve čtvrté hlavě ústavy
- Je tvořena Ústavou (Je to soubor norem, který platí na celém území ČR a všechny zákony a předpisy jsou s ní spjaty. O jejím obsahu rozhoduje.)
- Soudy jsou nezávislé a nestranné státní orgány vykonávající soudní moc

- Poskytuje občanům právní ochranu, rozhoduje o vině a trestu za trestné činy soustava soudů ČR
- **a) obecné soudy - nejvyšší**, vrchní, krajské, okresní
-
- **b) zvláštní soudy - ústavní**, nejvyšší správní

Volby

- Druhy voleb-parlamentární, prezidentské, komunální (zastupitelé krajů a měst), evropské (Volby do evropského parlamentu).

Volební systém

- **Poměrný systém**-Vybíráme z více než dvou subjektů (např. do PS). Vyhrává ten, který získá podle poměru hlasů nejvíce hlasů.
- **Většinový systém**-Vítězí kandidát, který získal nejvíce hlasů (senát, prezident)

Vývojová tendence politického spektra ČR od roku 1989

- Listopad 1989 - Před tímto rokem byla vláda jedné strany (KSČ)-Komunistická strana československá
- Po Sametové revoluci 17.listopadu 1989 se KSČ vzdalo funkce a odstoupilo - mohli proběhnout svobodné volby a vznikly dvě nové politické strany:
  - **a) Občanské fórum - Václav Havel**. Později z toho vzniklo ODS, která později vyhrála
  - **b) Občanská demokratická aliance (ODA)**-z nich se stali Zelení, KDU-ČSL
- 1989 jsme si za prezidenta zvolili Václava Havla
- 1993 Po vítězství ODS vznikla první demokratická vláda a znovu jsme si zvolili V. Havla - Václav Klaus byl premiér ODS, která měla nejvíce demokratický program a udělali privatizaci (to co komunisté zestátnili dostali soukromníci nazpět-restituce)
- 1996- privatizace ODS moc nevyšla - ohrožení pro Klause
- 1997- ODS padlo a Klaus podal demisi

- 1998 Havel opět zvolen prezidentem, V parlamentu vyhrává ČSSD v čele s Milošem Zemanem (posílení levice)
- 2003 Prezidentské volby (Miloš Zeman vs. Klaus-Zeman měl slíbeno, že podpořen všemi z ČSSD. Psychicky nezvládl prohru a odjel až do roku 2007 na Vysočinu) -Vyhrál Klaus, Premiérem se stal Vladimír Špidla-podepsal dohodu o přistoupení do EU
- 1.května 2004 jsme se stali součástí EU
- 2004 na místo Špidla nastoupil Stanislav Gross
- 2005 místo Grosse nastupuje Paroubek - díky němu se dařilo ČSSD
- Díky penězům z EU se začalo hodně investovat a hospodařit
- 2006 do čela se dostává pravice s Miroslavem Topolánkem
- Nakonec jeho vláda padla - byla v něj vyslovena nedůvěra • 2008 Klaus opět prezidentem
- 2009 Premiérem se stává Fischer
- Na jeho místo přichází opět pravice s Petrem Nečasem
- 2013 - Ekonomická krize, Andrej Babiš zakládá politické hnutí ANO (asociace nespokojených občanů), prezidentem se stává Miloš Zeman, Volby vyhrává ČSSD s Bohuslavem Sobotkou (stejně ale vládl Babiš)
- 2017 vyhrává ANO s Babišem s podporou ČSSD
- 2021-ANO poraženo a vyhrává koalice SPOLU (potencionální premiér Petr Fiala)

Shrnutí:

- V 90 letech se vytvořili tradiční strany (KDU-ČSL, ODS, ČSSD) a střídaly se vlády pravice a levic. Mezi léty 2000-2010 se postupně vytratila dělicí čára mezi pravicí a levicí a objevuje se nová populace voličů. Vznikla nová témata (ekologie, EU, ekonomika) a ke každému z těchto témat vznikly nové strany a hnutí. Po roce 2000 dochází k úpadku tradičních stran, a naopak masově vznikají politické strany a hnutí tzv. středově orientované (ani levice, ani pravice, ale z obou má něco) -snaha o uspokojení nejvyššího počtu lidí. Hnutí se stalo novým směrem a více působilo na lid. Cílem bylo odlišit se a přiblížit se lidem, i když vše to byla vždy lež. Před volbami sliby, po volbách žádné činy.

Občanské iniciativy

- Občané se mohou podílet na politickém rozhodování: *Pořádání demonstrací, Zapojování do politických subjektů a být jejími členy, mohou zakládat hnutí nebo kandidovat do politické strany, Zakládání hnutí a následná kandidatura*

Národnostní problémy a problémy menšin

- Ombudsman-Vít Alexander Schorm
- oficiální veřejný ochránce lidských práv volený poslaneckou sněmovnou
- Nelze jej odvolat a jeho funkční období je na 6 let
- Rasismus a netolerance vůči národnostním menšinám

Role ČR v mezinárodních organizacích

- **OSN**-účast na mezinárodních misích
- **NATO**-aktivní účast na obraně všech členských států
- **UNICEF**-ochrana a zlepšování životních podmínek a vzdělání dětí
- **UNESCO**-například ochrana kulturních památek
- **EU**-ČR tak umožnilo volný vstup občanů členských států EU na svůj pracovní trh. ČR je také součástí Schengenského prostoru atd.
- **Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj**
- **Světová a obchodní organizace**
- **Mezinárodní měnový fond**
- **Světová banka**
- **Rada Evropy.**